

Strategidokument for risikoutsatte barn og unge

2016 - 2018

Ullensaker kommune

Innhold

1 Innledning.....	2
1.1 Prosess.....	2
2 Strategiens formål	2
Overordnet mål:	2
3 Status og utviklingstrekk	3
3.1 Sårbare barn og unge	3
3.2 Kompetanse.....	3
3.3 Tverrfaglig samarbeid.....	3
• Grunnlaget for tverrfaglig samarbeid mellom tjenester	4
4 Strategiske valg i perioden	4
Strategi:	4
5. Overordnet handlingsplan.....	5
6. Gjennomføring – rapportering	6

1 Innledning

I budsjettet for 2015, kapittel 4, kommer det fram at selv om kommunen har mange tiltak for å sikre barn og unge gode oppvekstvilkår, er det fortsatt en utfordring å sikre nødvendig hjelp og støtte tidlig nok. For å bedre og systematisere dette arbeidet, ble HHS og HSB i sak 06/16, orientert om beslutningen om å utarbeide et strategidokument for arbeidet med risikoutsatte barn og unge.

Hvorfor lager vi en strategi i Ullensaker kommune:

- Våre utfordringer for å sikre samhandling mellom tjenester, viser et behov for å etablere en tydeligere struktur i arbeidet med sårbare barn og unge.
- Kompetansen i tjenestene bør videreutvikles med tanke på bruk av eksisterende kunnskap, samt sikre helhetlig og koordinert kunnskap om beste praksis.

Strategidokumentet vil danne grunnlaget for arbeidet med å fange opp sårbare barn og unge som lever i risikofylte livssituasjoner, så tidlig som mulig. Dette er et tverrsektorielt arbeid som berører mange av kommunens enheter.

1.1 Prosess

Strategidokumentet involverer både HHS og HSB. Det ble etablert en politisk referansegruppe med tre representanter fra HHS og tre representanter fra HSB som har fulgt prosessen og vært en drøftingspartner for arbeidsgruppen.

Mandatet for arbeidsgruppen som har utformet strategidokumentet, er utarbeidet i tett samarbeid med den etablerte Koordineringsgruppen i SLT organiseringen. Dette sikrer en god tverrfaglig forankring internt i kommunen, med videregående skole og med lokalt politi.

2 Strategiens formål

For barn og unge (0-18 år) som lever i sårbare livssituasjoner er det viktig å komme inn så tidlig som mulig for å iverksette beskyttelsestiltak og/eller behandling/opprettende tiltak for å forhindre at problemer oppstår eller forverres.

Overordnet mål:

- Vi skal oppdage og bistå sårbare barn, unge og deres familier på et tidligst mulig tidspunkt og sette inn virksomme tiltak på et lavest mulig nivå for å hindre negativ/ytterligere problemutvikling.

Denne oppgaven kan deles inn i to deler:

- Identifisere de barn og unge som er aktuelle - **fange opp**.
- Iverksette riktige tiltakene for det enkelte barn/unge - **følge opp**.

Strategidokumentet vil kunne ivareta begge delene på en god måte ved å være et viktig verktøy for å sikre systematisk og kunnskapsbasert arbeid på området. Ved vurdering av hvilke tiltak som skal iverksettes skal det tas utgangspunktet i de tiltakene kommunen allerede har. Strategidokumentet skal bidra til sikre iverksetting av tverrfaglige tiltak på områder hvor kommunen ikke har gode nok tiltak i dag.

3 Status og utviklingstrekk

3.1 Sårbare barn og unge

Når man skal definere bekymringsfulle livssituasjoner vil det være naturlig å beskrive situasjoner som medfører en risiko for at noe vil gå galt¹. Kort beskrevet betyr det at omsorgssituasjonen til barna ikke er god nok, eller står i fare for å bli forringet.

Med sårbare barn mener vi barn som vokser opp i hjem hvor omsorgspersonene har nedsatt omsorgsevne på grunn av psykiske problemer, alkohol- eller annet rusmisbruk, eller det utøves vold. Sårbare barn har spesielle behov som krever oppfølging eller tilrettelegging.

Det er en grunnleggende antakelse at trygg tilknytning kan fungere som en ”støtfanger” gjennom livet, som gjør oss sterkere i møte med kriser og utfordringer (Smith & Ulvund, 2004).

3.2 Kompetanse

For å kunne avdekke risikofylte livssituasjoner for barn og unge er det viktig at de som møter barn, unge og deres foreldre har tilstrekkelig kompetanse for å vite hva de skal se etter.

For å fange opp barn som lever i risikofamilier er det nødvendig med kunnskap om signaler på at barnet ikke har det bra.

Tidlig intervensjon, det vil si tiltak tidlig i barnets liv, er avhengig av en klar forståelse av eget ansvar, tilstrekkelig kunnskap til å kunne identifisere problemer, ferdigheter i å ta opp en bekymring med den det gjelder, og kjennskap til relevante samarbeidspartnere og kompetansemiljøer.

Kunnskapstriangelet – utdanning, praksis og forskning – skal benyttes for å sikre kvalitet i gjennomføring og oppfølging.

3.3 Tverrfaglig samarbeid

Erfaringen i Ullensaker kommune tilsier at vi har utfordringer med å sikre overganger mellom tjenester, for innbyggere som har særlige behov eller lever i risikoutsatte situasjoner.

¹ Se Håndbok for tverrfaglig samarbeid rundt barn og unge

- **Grunnlaget for tverrfaglig samarbeid mellom tjenester**

Manglende samarbeid kan føre til at barn og unge ikke får den hjelpen de trenger. Hver enkelt tjeneste som arbeider med barn og unge har et ansvar for å bistå barn og unge. Barneverntjenesten har et særlig ansvar for å sikre at barn får et tilstrekkelig samordnet og helhetlig tjenestetilbud. Dette innebærer å være en pådriver overfor andre tjenester når dette er nødvendig for at barnet skal få den hjelpen det trenger fra andre.

Ullensaker kommune har flere samarbeidsarenaer mellom instanser som jobber med barn, unge og familier, men det er avdekket svikt i samarbeidet mellom kommunale helsetjenester, sosiale tjenester og barneverntjenester om oppfølging av utsatte barn og unge på landsbasis. Samarbeidet var i for stor grad overlatt til tilfeldigheter og til den enkelte tjenestes initiativ, etablerte samarbeidsrutiner ble i for liten grad fulgt opp og ansatte manglet kunnskap om hverandres tjenester.²

Naturlige samarbeidspartnere er barneverntjeneste, helsestasjonene, barnehagene, skolene, PPT, FABU, rustjenesten, psykisk helsevern, politi, Tildelingsenheten, NAV og BUP.

Behovet for samarbeid er åpenbart for de fleste, men kan være krevende å få til i praksis. Samarbeidet er pr i dag hovedsakelig knyttet til enkeltsaker. Det er kun i forhold til et fåtall instanser at det er etablert en fast samarbeidsstruktur.

4 Strategiske valg i perioden

Slik det er beskrevet over, har Ullensaker kommune flere samarbeidsarenaer mellom instanser som jobber med barn, unge og familier. Utvikling av samarbeidsarenaer på tvers av tjenester vil sikre nødvendig utveksling av informasjon, og felles forståelse for å skreddersy tiltak i den enkelte saken. Gjennom konkrete kartlegginger vil vi avdekke bedre hvor mange barn og unge vi kan definere som sårbare.

Strategi:

- Sikre at de som møter barn, unge og deres foreldre har tilstrekkelig kompetanse for å fange opp bekymringen og vet hvordan de skal handle
- Sikre at samhandlingen mellom aktuelle aktører er satt i system og tiltakene settes inn på lavest mulig nivå.

Det er behov for å etablere tydeligere samarbeidsstrukturer, eksempelvis mellom barnehage, FABU, barnevernet og helsestasjon. Taushetsplikt vil ivaretas med informert samtykke fra de berørte parter. Dette vil bidra til å løse utfordringen knyttet til overganger og kommunikasjon mellom tjenester.

² Statens Helsetilsyn, Rapport 5/2009

De private barnehagene og skolene i kommunen blir invitert til tett samarbeid og kompetanseløft i tråd med strategidokumentets prioriterte områder – vold, rus og psykisk helse.

Frivillige organisasjoner vil få informasjon om kommunens arbeid og prioriteringer, og kan ta kontakt på selvstendig initiativ. Forøvrig vil de få tilgang til elektronisk informasjon og tilgang til håndboken på kommunens hjemmesider.

5. Overordnet handlingsplan

Fokusområde	Mål	Tiltak	Målgruppe	Ansvarlige enheter	Frist
Sikre at de som møter barn, unge og deres foreldre har tilstrekkelig kompetanse for å fange opp bekymringen og vet hvordan de skal handle	Risikoutsatte barn og unge får riktig hjelp til rett tid	Håndbok – kunnskapsstøtte som omfatter felles kunnskapsbaserte, faglige prosedyrer og veiledende behandlingsplaner, og kunnskapsressurser som retningslinjer, tidsskrifter og databaser.	Alle ansatte + Private barnehager og skoler + <i>Frivillige organisasjoner</i>	Aktuelle enheter innen SB og HS og TIK	Papirutgave-høst 2016 Elektronisk-ila 2017
	Ansatte er trygge på hva de ser og handler i tråd med føringene	Kompetanse-løft <ul style="list-style-type: none"> • Vold • Rus • Psykiatri 	Alle ansatte + Private barnehager og skoler	Aktuelle enheter innen SB, TIK og HS	Årlig
Sikre at samhandling mellom aktuelle aktører er satt i system og tiltakene settes inn på lavest mulig nivå.	Sikre tverretattlig og tverrfaglig samarbeid	Samarbeidsarenaer for å drøfte problemstillinger som omhandler barn og unge. <ul style="list-style-type: none"> • Evaluere eksisterende samarbeidsarenaer • Avklare hensiktsmessige møteformer som fanger opp sårbare barn og unge (individ- og systemnivå) 	Alle aktuelle aktører (også private og statlige) som jobber med barn og unge	Aktuelle enheter innen SB og HS	2016/2017
	Sikre forankring og kontinuitet i arbeidet med risikoutsatte barn	Tverrfaglig forum på ledernivå	Enhets- og avdelingsledere	Komm.dir SB, TIK og HS	Årlig fra 2017

	og unge				
	«En dør inn» sikre helhetlig og koordinert bistand til familiene i risikofylte livssituasjoner	Tverrfaglig familietilbud Brukernes erfaringer skal systematisk benyttes i kvalitetsforbedring arbeidet innenfor skole/barnehage/ barnevern/helse	Risikoutsatte familier med barn 0-3 år	Barnehage, PPT, FBU	Utredes 2017/Iverksettes 2018
			Aktuelle brukere i SB og HS	Alle i SB og HS	Hvert 2. år – første gang høst 2017

6. Gjennomføring – rapportering

En forutsetning for å nå målene i strategidokumentet er at de innarbeides i berørte enhetenes virksomhetsplaner og konkretiseres i egne tiltaksplaner.

Informasjon og forventninger om strategi og tiltak sikres ivaretatt i formaliserte møter mellom tjenestene.

Strategidokumentet rulleres hvert andre år i forkant av budsjettprosessen, første gang 2019. Dette kan bidra til å fremme tverrfaglig og helhetlig planarbeid.

Tiltakene innarbeides i enhetenes virksomhetsplaner og styringskort, og det rapporteres årlig i årsrapporten.